

AZ IPARJOGVÉDELEM 20 ÉVE

Tasnádi Emil,

az Országos Találmányi Hivatal elnöke

A II. világháború vihara szörnyű emberi és anyagi áldozatokat okozva söpört végig hazánkon. A felszabadító Szovjet Hadsereg 1945. április 4-re kiűzte hazánkból a hitleri német hadsereg utolsó maradványait is, s ezzel megteremtette a lehetőséget arra, hogy a magyar dolgozó nép saját kezébe vegye országának ügyét.

A felszabadulás óta eltelt 20 esztendő eredményei fényes bizonyítékát adják annak, hogy népünk a párt irányításával, a munkásosztály vezetésével jó gazdának bizonyult. Hazánk szabad, békeszerető országgént gyors ütemben fejlődik, a szocializmust építő országok tagjaként megérdemelten vívja ki a világ népeinek elismerését és szimpátiáját.

A felszabadulás előtt az ország gyenge és korszerűtlen iparral rendelkezett. A háború rombolásai még tovább gyöngyítették az ország ipari potenciálját.

Iparjogvédelmi szempontból a felszabadulás utáni állapotról a bizonytalanság volt jellemző. Igaz ugyan, hogy a Szabadalmi Bíróság igen gyorsan megkezdte munkáját, a hazai és különösen a külföldi bejelentők azonban nem tudván, hogy „ki-kit győz le”, vagyis hogy milyen gazdasági-társadalmi rend alakul az országban, csak igen mérsékelt számban tettek találmányi bejelentést. Az országban ez időben az 1896-ban elfogadott szabadalmi törvény volt hatályban. Változatlanul tagjai maradtunk a Párizsi Uniónak, melynek ez időben az úgynevezett hágai szövege volt érvényben.

A hazai és külföldi bejelentők kezdeti óvatossága gyorsan megszűnt. 1947-ben a külföldi bejelentők szabadalmi bejelentéseinek száma az 1945. évinek a nyolcszorosára növekedett. E megélékülés azonban nem tartott sokáig.

1948 az ipar államosításának éve. A magyar dolgozó nép saját tulajdonába vette az alapvető termelőeszközöket. E változás újabb zuhanásszerű csökkenést okozott elsősorban a külföldi szabadalmi bejelentések számában.

Az 1948-as év iparjogvédelmi szempontból is rendkívül jelentős évnak bizonyult. Ez évben jelentek meg a 11.940-es és a 11.950-es számú kormányrendeletek. Az első az újjáépítés időszakában a munkások között spontán keletkezett újítómozgalom részére biztosított megfelelő jogszabályt, míg a második találmányokkal kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazott, és új jogtalmi formaként a szabadalom mellett bevezette a szerzői tanúsítványt. Ezek a rendelkezések az újítómozgalom számára szervezett kereteket biztosítottak, ami a mozgalom további fellendülését eredményezte, ugyanakkor azonban sajnálatos módon jelentős mértékű visszaesés következett be a találmányi bejelentések számában. Az említett jogszabályokban kifejezésre jutó lényeges tartalmi változásokat szervezeti változások is követték. Megszüntették a Szabadalmi Bíróságot és funkcióit egyrészt a helyette létrehozott Országos Találmányi Hivatal, másrészt a polgári bíróságok vették át.

Az 1949. évi 8. számú törvényerejű rendelet 2. §-a jelentős változást hozott a találmányi bejelentések elbírálása területén azzal, hogy a szabadalmazható találmány fogalmába új követelményként a haladást iktatta be.

Az 1949-től 1957-ig terjedő időszakban az újítómozgalom tömegmozgalommá vált. Az újítási javaslatok száma 1954-ben meghaladta a 400 000-et. Egymást követték ebben az

időben a mozgalmat szabályozó 151/1950., 56/1951., 166/1951., 41/1953., 53/1955., majd végül a 38/1958. sz. kormányrendeletek. Nehéz az idők távlatából értékelni az ebben az időben elért eredményeket. Kétségtelennek látszik azonban, hogy az újítómozgalomban is megmutatkozott a mutatós, mennyiségi eredményekre való törekvés. A számszerű eredmények növelésére fordított nagy energia mellett kevesebb figyelmet fordítottak a minőség, gazdaságosság és műszaki fejlesztés követelményeire.

Az 1957-es év lényeges változást hozott az iparjogvédelmi munka területén is. A 38/1957-es számú kormányrendelet bevezette az újítómozgalomban az úgynevezett szerződéses rendszert, fokozott jogvédelmet biztosítva ezáltal az újítóknak, ugyanakkor megszüntette a szerzői tanúsítvány jogtalmi formát és ismét a szabadalmat jelölte meg a találmányok egyedüli jogtalmi formájaként.

Az 1957-től napjainkig tartó időszak egész politikai és gazdasági életünkben és ennek tükröződéséppen az iparjogvédelem területén is lényeges minőségi változást hozott. Objektivitásra, realitásra való törekvés az elbírálásban; a technikai fejlesztés gazdasági eredményességének előtérbe helyezése, az újítók és feltalálók jogainak fokozottabb védelme, alkotásaiknak minél gyorsabb realizálásának elősegítése — azok a jellemzők, amelyek ezen időszakban mindinkább előtérbe kerültek.

A felszabadulást követő 20 évet iparjogvédelmi szempontból értékelve elmondhatjuk, hogy komoly eredményeket értünk el.

Elsősorban tömegeknek a technika fejlesztésébe, a termelés eredményesebbé tételébe való bevonása területén. Az újítási javaslatok száma és a találmányi bejelentések száma ma alacsonyabb, mint pl. 1954-ben, de a javaslatok színvonala, műszaki-gazdasági értéke összehasonlíthatatlanul magasabb, mint korábban.

Az iparjogvédelem területén jelentős mértékben erősödtek a Magyar Népköztársaság nemzetközi kapcsolatai is. 1959-es évtől kezdve eredményes, jó együttműködés alakult ki a szocialista országok találmányi hivatalai között. Ez az együttműködés mindnyájunk munkájában színvonal emelkedést eredményezett. Megerősítettük kapcsolatainkat a kapitalista országokkal is, elsősorban a Párizsi Unió és mellék Unióban, a tagországokkal való kapcsolatok ápolása folytán.

A jelen helyzetet vizsgálva, jó néhány igen fontos feladat megoldása áll előttünk. Ezek a következők:

1. Új és a Magyar Népköztársaság politikai és gazdasági rendszerének jobban megfelelő szabadalmi, védjegy és ipari minta törvény tervezeteket kell előterjesztenünk. Ezeknek az új jogszabályoknak a korábbiaknál jobban kell elősegíteniük az alkotómunka megbecsülését, az egyéni és közösségi érdekek összhangját, az alkotók munkájának gyors és eredményes realizálását. Természetes, hogy az új jogszabályok kialakításánál maximális gondossággal fogjuk betartani nemzetközi megállapodásokból származó kötelezettségeinket.
2. A találmányi bejelentések elbírálása területén tovább kell törekednünk arra, hogy csökkentjük az elbírálás szubjektív elemeit.

3. Az újítómozgalom további fejlődéséhez új jogszabályt kell előterjeszteni. E jogszabály legfőbb célja, hogy az újítók alkotó erejét még fokozottabban, a népgazdaság előtt álló legfontosabb feladatok megoldására irányítsa, hogy összhangot teremtsen az egyén, a vállalat, a népgazdaság érdekei között.

Felszabadulás óta eltelt 20 esztendőre visszpillantva, büszkéek lehetünk az ez alatt az idő alatt elért eredményeinkre. Most mégis az a legfontosabb, hogy előretekintsünk, hogy minden erőnkkel és tudásunkkal törekedjünk

a párt és kormány határozatainak minél eredményesebb végrehajtására.

Az Országos Találmányi Hivatal jellege az elmúlt 20 év alatt nagyon jelentősen megváltozott. A lajstromozó hivatal a tömegek alkotó munkáját irányító, szervező, az újítások és találmányok realizálásával törődő szervvé vált. Most az a feladatunk, hogy tovább javítsuk munkánk minőségét, s ezzel hivatalunkat a műszaki fejlesztés, gazdasági fejlesztés fontos és elismert szervévé tegyük.

A KGST országok közötti együttműködés egyes iparjogvédelmi kérdésekben

Hazánk felszabadulásának 20. évfordulója arra készíti a társadalmi és politikai élet, valamint a népgazdaság egyes ágaiban dolgozó szakembereket, hogy áttekintsék a hozzájuk közelálló területen a felszabadulás óta végbe ment eseményeket, és hogy összegezzék az elért eredményeket.

A különböző területeken elért eredmények az érdeklődők előtt nem azonos mértékben ismertek. Úgy véljük, hogy az iparjogvédelem területén egyes kérdésekben elért fejlődés, különösen ami a KGST tevékenységében résztvevő szocialista országok együttműködését illeti, nem kapott kellő nyilvánosságot. Ez annál inkább is kifogásolható, mert az iparjogvédelmi nemzetközi együttműködésben, különösen a tőkés országok egymás közötti viszonyában elért eredmények a szakemberek számára meglehetősen ismertek.

A KGST-országok iparjogvédelmi együttműködésében elért eredmények ismertetésének hiányosságait kívánja jelen cikk pótolni, természetesen az adott lehetőségeknek megfelelően, csak a főbb kérdésekre korlátozódva, az eredmények eléréséhez vezető út, a lefolyt viták és a különböző nézetek részletes ismertetésének igénye nélkül.

I.

A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának létrehozásában és működésében a résztvevő államokat az a cél vezette és vezeti, hogy az azonos gazdasági és társadalmi berendezkedés által meghatározott azonos érdekek figyelembevételével segítsék egymás gazdaságának fejlődését, kihasználják a munkamegosztás előnyeit, biztosítsák a szocialista országok kedvező helyzetét a tőkés gazdasággal folytatott békés versenyben, és mindezek felhasználásával biztosítsák népeik szükségleteinek egyre magasabb szinten történő kielégítését.

E feladatok ellátásában jelentős szerep vár az iparjogvédelemre is, melynek eszközeivel biztosítani lehet a műszaki alkotásokat létrehozó egyének erkölcsi és anyagi elismerését és a piacra hozott áruk tekintetében a találmányokat realizáló vállalatok biztonságát a szabadalmak, védjegyek és ipari minták segítségével. Nem nehéz felismerni, hogy az említett érdekek biztosítása különösen a tőkés gazdasággal, illetőleg vállalati szinten a konkurens tőkés cégekkel folytatott piaci versenyben nyer különös fontosságot.

Nem véletlen, hogy a fejlett tőkés országok a tőkés gazdaságok egyes ellentmondásainak csökkentésére és a szocialista táborral szembeni egységes fellépés biztosítására is az iparjogvédelem területén történő együttműködésük javítását használják fel.

Túlzás lenne azonban azt állítani, hogy a szocialista országok iparjogvédelmi együttműködésének fő oka az egy-

séges fellépés biztosítása az adott területen a tőkés gazdasággal szemben. A KGST országok közötti együttműködést elsősorban ezen országok népgazdaságának minél gyorsabb fejlesztése követeli meg, az az érdek, hogy az egymás országaiban létrehozott tudományos és műszaki eredményeket idejekorán és maradéktalanul felhasználják.

II.

Ismeretes, hogy a KGST-országok az ipari fejlettség különböző fokán állva kezdtek hozzá a szocializmus építéséhez. E különbözőségekből és abból, hogy ezen országok hagyományos nemzetközi, elsősorban kereskedelmi kapcsolatai is mások voltak, természetesen különbségek adódtak az ipari jogokat szabályozó törvényes rendelkezésekben is.

Elkerülhetetlennek látszott tehát, hogy a hatásos iparjogvédelmi együttműködés biztosítása érdekében a KGST-országok mindenekelőtt az ipari jogokra vonatkozó jogszabályaik alapvető rendelkezéseit egységesítsék.

E szükségszerűséget felismerve hívták össze 1959-ben a KGST-országok találmányi hivatalainak küldöttségeit Berlinben. A konferencián Bulgária, Magyarország, a Német Demokratikus Köztársaság, Lengyelország, Románia, a Szovjetunió és Csehszlovákia küldöttségei vettek részt és megfigyelői minőségben résztvett a Kínai Népköztársaság is.

A résztvevők leszögezték, hogy a szocialista országok között minőségileg új kapcsolatok fejlődtek ki, melyeknek jellemzője a testvéri együttműködés és őszinte kölcsönös támogatás. Az együttműködés legfontosabb formája a szocialista országok közötti gazdasági, tudományos és műszaki kapcsolatok fejlesztése, mely lehetővé teszi, hogy kevesebb munkaerő és munkaeszköz felhasználásával gyorsabb ütemben lehessen az ipari és mezőgazdasági termelést továbbfejlesztetni, a berendezéseket és nyersanyagokat ésszerűbben felhasználni és a munka termelékenységét fokozni. E tekintetben különösen nagy jelentősége van a felfedezések, találmányok és újítási javaslatok kölcsönös cseréjének és a műszaki alkotások kölcsönös jogi oltalmának.

E cél érdekében a tanácskozás javasolta, hogy a résztvevő országok végezzenek összehasonlító tanulmányokat az iparjogvédelmi jogszabályaikban előforduló jogi alapfogalmak meghatározása, e fogalmak tökéletesítése és egymáshoz közelebb hozása, azaz egységesítése céljából.

A munka gyakorlati lebonyolítása érdekében három munkacsoportot hoztak létre. Az első csoportot a találmányi és újítási jogszabályok fogalmainak egységesítésére, továbbá a találmányok újdonságvizsgálati módszereinek tökéletesítésére, a második csoportot a védjegy- és ipari mintatörvények fogalmainak egységesítésére, a harmadik